

ФІЛОСОФІЯ: МАТЕРІАЛИ

Зміст лекцій

Розділ 1. Загальні питання. Філософія стародавньої Греції.

Тема 1. Вступна лекція. Загальні філософські поняття

Що таке філософія. Основні філософські питання. Сталий розвиток. Ментальне здоров'я. Функції філософії. Історичний розвиток філософської думки. Світогляд то його різновиди. Міф, релігія, наука, мистецтво та філософія. Філософські поняття. Головні філософські напрямки. Проблема філософського методу. Діалектика та її закони. Елементи теорії пізнання. Істина та її критерії Чуттєве та раціональне у пізнанні.

Тема 2. Антична філософія. Досократики.

Натурфілософія. Мілетська школа. Піфагор та піфагорійці. Геракліт та елєати. Апорії Зенона. Стародавні атомісти. Анагсогор та Емпедокл. Софістика та софісти.

Тема 3 Класичний період.

Основні положення філософської системи Сократа. Діалог. Іронія та маєвтика. Етичне вчення. Філософія Платона. Теорія ейдосів. Концепція душі та ідеальної держави. Раціоналізм Платона. Аристотель. Матерія та форма. Вчення щодо причин розвитку. Логіка і методологія Аристотеля.

Тема 4 Філософія еллінського та римського періодів.

Основні філософські школи. Стоїцизм: представники та їх філософські думки. Епікурейці. "Сад Епікура". Атомісти. Неоплатонізм та аристотелізм. Характерні риси античної філософії.

Розділ 2. Філософська культура Стародавнього Сходу, Середньовіччя та доби Відродження.

Тема 5. Філософська культура Стародавнього Сходу.

Предфілософія Стародавньої Індії. "Веди" та епічні твори. Класичні та некласичні школи: загальна характеристика. Індійська міфологія. Становлення та розвиток буддизму. Філософія Стародавнього Китаю. Періодизація та головні філософські школи. Проблема «Схід – Захід».

Тема 6. Філософія Середньовіччя та доби Відродження.

Розвиток філософської думки за доби середньовіччя. Гностицизм, маніхейство, апологетика. Становлення патристики. Співвідношення філософії та теології. Філософія А. Августина. Схоластики та схоласти. Ф. Аквінський. Значення спору щодо універсалій. Неоплатонізм (Н. Кузанський, Дж. Мірандола та інші). Аристотелізм. Пантеїзм Дж. Бруно. Соціальні погляди. Становлення нової картини світу. Антропоцентризм.

Розділ 3. Філософія Нового часу

Тема 7. Індуктивний метод. Сенсуалізм. Становлення науки.

Філософія Ф. Бекона. Методологія. Індукція проти дедукції. Філософські погляди Дж. Локка. Первісні та вторинні ознаки. Погляди Т. Гоббса. Соціальна

теорія. Спир між Локком та Лейбницем. Механістична методологія та філософія (Ж. Ламетрі., П. Гольбах, та інші). Г. Галілей та И. Ньютон як засновники нового світогляду. Що таке наука?

Тема 8. Раціоналізм та агностицизм Нового часу.

Раціоналізм та дуалізм Р. Декарта. Пошуки раціонально порядку у всьому. Пантеїзм Б.Спінози. Монадологія Г. Лейбниця. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі. Філософські погляди Д. Юма: Агностицизм та вчення щодо причинності.

Тема 9. Німецька класична філософія.

Критичний раціоналізм І. Канта. Априорні та апостеріорні форми знання. Моральний імператив та його значення. Вплив філософських поглядів І. Канта на подальший розток філософської думки. Неокантіанство. Філософські погляди І. Фіхте та Ф. Шеллінга. Діалектика та об'єктивний ідеалізм Г. Гегеля. Філософія природи, . історії та Духа. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха. Становлення філософії марксизму.

Розділ 4. Сучасна світова філософія. Філософська думка в Україні.

Тема 10. «Філософія життя» та фрейдизм. Екзистенціальна філософія.

Інтуїтивізм А. Бергсона. Філософські погляди А. Шопенгауера та Ф Ніцше. Теорія психоаналізу З. Фрейда. Символізм і архетипи у вченні К. Юнга. Неофрейдизм. Причини виникнення екзистенціалізму та його представники. Екзистенціалізм та гуманізм. Філософська думка в Україні. Г.С. Сковорода.

Тема 11. Позитивізм. Філософія науки. Сінергетика. Структуралізм.

Позитивізм та його різновиди. Прагматизм та інструменталізм. Становлення неопозитивізму. Постпозитивізм. Критична філософія К. Поппера. Філософські погляди Т. Куна, П. Фейєрабенда, С. Туліна та И. Лакатоша. Філософія науки. Основні положення сінергетики.

Тема 12. Феноменологія, герменевтика та структуралізм. Філософія постмодерну

Феноменологія. Феноменологічна редукція. Герменевтика. Філософія постмодерну.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Розділ № 1. Загальні питання. Філософія стародавньої Греції	
1.	Вступна лекція. Загальні філософські поняття	1
2.	Антична філософія. Досократикі	1
3.	Класичний період	1
4.	Філософія еллінського та римського періодів	1
	Розділ 2. Філософська культура Стародавнього Сходу, Середньовіччя та доби Відродження	
5.	Філософська культура Стародавнього Сходу.	1
6.	Філософія Середньовіччя та доби Відродження	1
	Розділ 3. Філософія Нового часу	

7.	Індуктивний метод. Сенсуалізм. Становлення науки	1
8.	Раціоналізм та агностицизм Нового часу.	1
9	Німецька класична філософія.	1
	Розділ 4. Сучасна світова філософія	
10.	”Філософія життя” та фрейдизм. Екзистенціальна філософія. Філософська думка в Україні.	1
11.	Позитивізм. Філософія науки. Сінергетика. Структуралізм.	1
12.	Феноменологія та герменевтика. Філософія постмодерну.	1
	Разом	12

Матеріали для семінарських занять з курсу «Філософія»

Розділ 1. Загальні питання. Філософія стародавньої Греції

Заняття № 1. Вступна лекція. Загальні філософські поняття.

1. Загальні філософські поняття. Що є філософія. Різновиди філософських підходів.
2. Світогляд та його різновиди. Філософія як частина світової культури. Місце філософії у житті сучасної людини.
3. Становлення філософії у античному світі. Міфологія та рання філософія. Натурфілософія.
4. Вчення Геракліту щодо плинності речей.

Заняття № 2. Антична філософія. Досократики.

1. Зміст апорій Зенона.
2. Багатоплановість філософії досократиків та її вплив на сучасність.
3. Кініки та скептики.
4. Софісти.

Заняття № 3.

1. Сократ як засновник класичного періоду у розвитку античної філософії.
2. Велич філософії Платона. Діалоги Платона. Концепція ейдосів. Буття та інобуття.
3. Філософія та методологія Аристотеля. Пасивність матерії та активність форми.
4. Порівняння філософських поглядів Платона та Аристотеля.

Заняття № 4. Філософія еллінського та римського періодів

1. Елементи платонізму та аристотелізму.
2. Своєрідність філософії Епікура. Етика стоїків та кініків. Еклектичні вчення. Атомізм та його представники. Академія. Перипатетика.
3. Поступовий занепад філософії та зародження християнства.
4. Підсумковий огляд філософії античного періоду.

Розділ 2. Філософська культура Стародавнього Сходу, Середньовіччя та доби Відродження

Заняття № 5. Філософська культура Стародавнього Сходу.

1. Розвиток індійської філософії: основні напрямки та їх представники.
2. Буддизм.

3. Філософія Китаю. Конфуціанство, даосизм та інші школи. Етичні вчення. Питання раціонального суспільного устрою.
4. Сучасний стан філософії Сходу. Міфологія Китаю та Індії.

Заняття № 6. Філософія Середньовіччя та доби Відродження.

1. Християнство та філософія. Геоцентризм.
2. Знання як віра. Питання зла у світі. Теодицея. Схоластика. Докази існування бога.
3. Феномен Відродження. Гуманізм. Погляд на устрій Всесвіту.
4. Розум як єдиний інструмент пізнання. М. Монтень, П. Фарандола, Н. Казанський та інші.

Розділ 3. Філософія Нового часу

Заняття № 7. Індуктивний метод. Сенсуалізм. Становлення науки

1. Становлення філософії Нового часу.
2. Метод індукції. Повна та неповна індукція. Ф. Бекон.
3. Витоки сенсуалізму. Емпіризм. Порівняння раціоналізму та сенсуалізму.
4. Вчення Локка щодо ознак речей. Значення опиту для пізнання. Різновиди знання. Філософські та соціальні погляди Т. Гоббса. Вчення щодо людини та громадянина «Левіафан».
5. Слабкі та сильні сторони сенсуалізму та раціоналізму.

Заняття № 8. Раціоналізм та агностицизм Нового часу.

1. Мислити це існувати. Р. Декарт та його раціоналізм. Природа субстанцій та дуалізм.
2. Шляхи подолання дуалізму Декарта. Субстанція та її модуси у філософії Б. Спінози. Свобода як пізнана необхідність. Монадологія Г. Лейбніца.
3. Філософське вчення Дж. Берклі. Соліпсизм. «Бути – це значить буту у сприйнятті».
4. Агностицизм Д. Юма. Чи є об'єктивна причинність?

Заняття № 9. Німецька класична філософія.

1. Життя та творчість І. Канта як взірць для науковця. Основні положення філософії І. Канта.
2. Розвиток ідей І. Канта І. Фіхте.
3. Натурфілософські погляди Ф. Шеллінга. Ототожнювання буття та мислення. Концепція довічного становлення.
4. Г. Гегель: місце розуму у історії. Діалектика. Теза. Антитеза та синтез.
5. Матеріалізм Л. Фейєрбаха. Сутність християнства.
6. Витоки філософії марксизму. Основні положення марксизму та його вплив на історію.

Розділ 4. Сучасна світова філософія

Заняття № 10. «Філософія життя» та фрейдизм. Екзистенціальна філософія. Філософська думка в Україні.

1. Волонтаризм А. Шопенгауера.
2. Філософія Ф. Ніцше як декаданс. Ураження розуму у правах.

3. Ірраціоналізм Становлення фрейдизму. Філософські погляди Г. Маркузе.
4. Екзистенціалізм та його представники. Питання сенсу життя.
5. Відродження філософської думки на Україні.
6. Філософія Г.С. Сковороди.

Заняття № 11. Позитивізм. Філософія науки. Сінергетика. Структуралізм.

1. Витоки та розвиток позитивізму.
2. Неопозитивізм: представники та їх думки.
3. Принцип верифікації Фальсифікація.
4. Аналітична філософія.
5. Філософія науки. Наукові революції.

Заняття № 12. Феноменологія та герменевтика. Філософія постмодерну.

1. Основи феноменологічного аналізу.
2. Герменевтика: сучасний стан.
3. Герменевтика та герменевтичне коло.
4. Структуралізм та системний аналіз.
5. Постмодернізм як новітня філософія

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Денна форма
1	Опрацювання першоджерел та наукової літератури	30
2	Підготовка к семінарським заняттям	12
	Разом	42

№ з/п	Назва теми
1	Як Ви розумієте предмет та функцію філософського знання? Розглянути взаємодію філософії з мораллю та етикою.
2	Назвіть основні елементи грецької міфології. Взаємодія міфу та філософії. Витоки філософської думки (Гомера та Гесіод). „Сім мудреців”. Зведення Кратилом положень Геракліта до абсурду. Вплив софістики на сучасній стиль мислення. В чому полягає значення „софізмів”
3	Чому не можливо реалізувати на практиці концепцію „ідеального суспільства”? Соціальний утопізм. Праця Аристотеля „Про частини тварин” та сучасна біологія? Геніальність та утопізм великого філософа
4	Місце „Книги перемін” в системі філософії Китаю. Характерні риси староіндійської міфології. Буддизм та сучасність. Головні чинники привабливості цього вчення.
5	Метод індукції та формування наукової картини світу. Основні риси науки Нового часу.
6	Вплив філософських поглядів І. Канта на розвиток сучасного світогляду. Відносність простору та часу.
7	Критика теорії психоаналізу. Порівняння філософських поглядів Ясперса, Камю та Сартра
8	Чинники розвитку постмодернізму та його вплив на сучасність. Місце творчості та інтуїції у процесі пізнання. Пізнання та цілісність

ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З КУРСУ «ФІЛОСОФІЯ»

1. Як Ви розумієте предмет та функцію філософського знання?
2. Розглянути взаємодію філософії з мораллю та етикою.
3. Назвіть основні елементи грецької міфології. Взаємодія міфа та філософії.
4. Вплив софістики на сучасній стиль мислення. В чому полягає значення „софізмів”
5. Чому не можливо реалізувати на практиці концепцію „ідеального суспільства”?
6. Праця Аристотеля „О частях тварин” та сучасна наука.
7. Вчення Емпедокла щодо поєднання та роз’єднання частин.
8. Становлення філософії скептицизму.
9. Місце „Книги перемін” в системі філософії Китаю.
10. Буддизм та сучасність. Головні чинники привабливості цього вчення.
11. Метод індукції та формування наукової картини світу. Основні риси науки Нового часу
12. Основні риси науки Нового часу.
13. Вплив філософських поглядів І. Канта на розвиток сучасного світогляду. Відносність простору та часу.
14. Відродження філософської думки на Україні.
15. Критика теорії психоаналізу.
16. Порівняння філософських поглядів Ясперса, Камю та Сартра.
17. Філософія науки: основні питання та напрямки їх вирішення.
18. Наука сама собі філософія?
19. Чинники розвитку постмодернізму та його вплив на сучасність.
20. Місце творчості та інтуїції у процесі пізнання.
21. Пізнання та цілісність.
22. Ламаркізм та дарвінізм як форми світогляду.
23. Чи можлива еволюція без добору?
24. Походження життя: філософський аспект.
25. Глобальні виклики сучасності та шляхи їх вирішення.

ПИТАННЯ ДО ПИСЬМОВОГО ІСПИТУ З КУРСУ «ФІЛОСОФІЯ»

1. Предмет філософії та її функції.
2. Філософія та світогляд. Структура світогляду.
3. Філософія, наука, релігія: загальні риси та відмінності.
4. Проблема філософського осмислення світу.
5. Основи системного аналізу. .
6. Можливість пізнання світу.
7. Істина та її критерії.
8. Рівні науково пізнання. .

9. Класична та некласична індійська філософія.
- 10.Буддизм: зародження та розвиток.
- 11.Головні напрямки розвитку китайської філософської школи.
- 12.Специфічні риси античної натурфілософії.
- 13.Натурфілософська діалектика Геракліта.
- 14.Філософська система елеатів. Апорії Зенона.
- 15.Піфагор та піфагорійці: світ як гармонія чисел.
- 16.Виникнення та розвиток атомізму.
- 17.Софістика та софісти.
- 18.Іронія та маєтика у філософії Сократа.
- 19.Платон: теорія ейдосів, концепція душі та ідеальної держави.
- 20.Філософські погляди Аристотеля: примат форми та причини розвитку.
- 21.Специфіка філософії еллінського та римського періодів.
- 22.Апологетика та патристика.
- 23.Теодицея: постановка проблеми та спроби її вирішення.
- 24.Філософські погляди А. Августина.
- 25.Зміст спору щодо універсалій.
- 26.Філософська доктрина Ф. Аквінського.
- 27.Відродження: філософські погляди та головні напрямки.
- 28.Філософія Ф. Бекона. Індуктивний метод пізнання.
- 29.Раціоналізм та дуалізм Р. Декарта.
- 30.Галілей та Ньютон як фундатори сучасної картини світу.
- 31.Сенсуалізм (Дж. Локк, Т. Гоббс).
- 32.Б. Спіноза: вчення щодо атрибутів та причинності. Розуміння свободи.
- 33.Монадологія Г. Лейбніца.
- 34.Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі.
- 35.Агностицизм Д. Юма.
- 36.Філософія французького Просвітництва.
- 37.Філософська система І. Канта.
- 38.Сутність філософії І. Фіхте.
- 39.Філософські погляди Ф. Шеллінга.
- 40.Натуралізм та антропологізм Л. Фейєрбаха.
- 41.Філософська система Г. Гегеля.
- 42.Історичний та діалектичний матеріалізм К. Маркса та Ф. Енгельса.
- 43.Філософська думка у Києво-Могилянській Академії.
- 44.Г.С. Сковорода: філософські погляди та вплив на суспільну думку.
- 45.Історичні та теоретичні витоки позитивізму.
- 46.Основні напрямки неопозитивізму.
- 47.Ідеї філософії прагматизму та інструменталізму.
- 48.Становлення та розвиток філософії науки.
- 49.Критичний раціоналізм К. Поппера.
- 50.Т. Кун: структура наукових революцій.
- 51.Методологічний анархізм П. Фейєрабенда.
- 52.Філософія постмодерну.
- 53.Світ як воля та уявлення (А. Шопенгауер).

54. Філософія волі до власті (Ф. Ніцше).
55. Фрейдизм та неофрейдизм.
56. Екзистенціалізм: питання людського існування.
57. Феноменологія.
58. Герменевтика.
59. Філософія структуралізму.
60. Сінергетика.

Рекомендована література

1. Андрущенко В. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / В. Андрущенко, Г. Волинка, Н. Мозгова та ін. за ред. Г. Волинка. – К.: Каравела, 2009
2. Андрущенко В. Історія соціальної філософії. - К., Тандем, 2000
3. Арутюнов В. Філософія [Навчально-методичний посібник] / В. Арутюнов, С. Бондар. – К.: Аспект-Поліграф, 2008. – 309 с.
4. Бойко О. Філософія: курс лекцій: У 2-х ч / [уклад. О. Бойко]. – Суми, 2010. – Ч. 1. Історія світової та української філософії. – 187 с.
5. Бойко О. Філософія: курс лекцій: У 2-х ч / [уклад. О. Бойко]. – Суми, 2010. – Ч. 2. Філософські системи. – 179 с.
6. Бойченко І. Філософія історії / І. Бойченко, М. Горлач, І. Жиленкова, Є. Мануйлов. – К.: Прапор, 2006. – 656 с.
7. Бичко І. В. Філософія: Курс лекцій. - К., 2003 – 576 с.
8. Вандишев В. М. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять: Навч. посіб. – Київ: Кондор, 2005. – 474 с.
9. Волинка Г. І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл / Г. І. Волинка. – Київ: Вища школа, 2005. – 544 с.
10. Воронкова В. Г. Філософія: Навчальний посібник. – Київ: ВД «Професіонал», 2004. – 464 с.
11. Горський В. С. Історія української філософії. Курс лекцій. - К., 1996
12. Герасимчук А. А. Філософія: Курс лекцій: Навч. посіб / А. А. Герасимчук. – Київ: Українсько-фінський ін-т менеджменту і бізнесу, 1999. – 165 с.
13. Герасимчук А. А., Тимошенко З. І. Курс лекцій з філософії: Навч. посіб. – Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 424 с.
14. Горак Г. І. Філософія: Курс лекцій / Г. І. Горак. – Київ: Вілбор, 1998. – 272 с.
15. Горбач Н. Я. Філософія: Підручник для студ. вузів / Н. Я. Горбач В. М. Балачук, Я. Г. – Львів: Логос, 1995. – 223 с.
16. Горлач М. І. Філософія: підручник. - Харків, 2000

17. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії: Підручник – Київ: Либідь, 2004. – 488 с.
18. Григор'єв В. Й. Філософія: Навч. посіб. – Київ: Центр навч. літератури, 2004. – 248 с. Губерський Л. Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. Л. Губерського – К.: Знання, 2009. – 621 с.
19. Данильян О. Г., Тараненко В. М. Основи філософії: Навч. посіб. – Харків: Право, 2003. – 352 с.
20. Діденко В. Ф. Філософія: проблеми, категорії, теорії: Навч. посібник / В. Ф. Діденко. – Київ: Педагогіка, 1996. – 190 с.
21. Заїченко Г. А. Філософія: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, Г. І. Кальний; За ред. Г. А. Заїченка та ін. – Київ: Вища школа, 1995. – 455 с.
22. Зарудний Є. О. Філософія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Мін-во освіти і науки України; Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна; Є. О. Зарудний. – Київ: Кондор, 2007. – 202 с.
23. Ільїн В. В. Філософія (нариси з історії розвитку філософської думки): Навчальний посібник. – Київ: КДТЕУ, 1997. – 288 с.
24. Історія філософії України. Хрестоматія. - К., 1993
25. Касьян В. Філософія: відповіді на питання екзаменаційних білетів: Навч. посіб. / В. Касьян. – К.: Знання, 2008. – 347 с.
26. Кремень В.Г. Філософія [Текст] : підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч.закл. (проф. рівень) / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К. : Грамота, 2012. - 248 с.
27. Надольний І.Ф. Філософія: посібник.-К., 2004
28. Нестеренко В.І. Вступ до філософії: онтологія людини. – К., 1995
29. Огнев'юк В. Філософія. Історія філософії: Підручник / В. Огнев'юк, І. Утюж. – К.: Грамота, 2010. – 256 с.
30. Огородник І. В. Історія філософської думки в Україні: Курс лекцій: Навчальний посібник. – Київ: Вища школа: Т-во „Знання”, 1999. – 543 с.
31. Огородник І. В. Українська філософія в іменах: Навч. посіб / І. В. Огородник, М. Ю. Русин. – Київ: Либідь, 1997. – 328 с.
32. Петрушенко П. Практикум з філософії. Навчальний посібник.- Новий світ, 2003
33. Петрушенко В.П.Основи філософських знань. Посібник- Новий світ, 2003
34. Петрушенко В.Л. Філософія: Вступ до курсу, історія світової та

- української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії [Текст]: навч. посіб. / Віктор Петрушенко; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. - 594 с.
35. Присухін С. Філософія: [Навчальний посібник]. – К., 2008. - 361 с.
36. Причепій Є. Філософія: Підручник / Є. Причепій, А. Чёрний, Л. Чекаль – К.: Академвидав, 2007 – 592 с.
37. Саух П. Ю. Філософія: навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 256 с.
38. Скотний В. Г. Філософія: історичний і систематичний курс. – Київ: Знання України, 2005. – 576 с.
39. Сморгж Л. О. Філософія: Навч.посіб. – Київ: Кондор, 2004. – 416 с.
40. Сучасна західна філософія: течії і напрямки. Хрестоматія / Лях В., Пазинок В. – К., 1996
41. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. - Україна, 2000
42. Філософія. Курс лекцій. (І.В.Бичко та інші). - К., 1994.
43. Філософія. Світ людини: Курс лекцій / Табаковський В.Г., Булатов М.О., Хамітов Н.В. – К., 2003
44. Філософія: Курс лекцій / за редакцією І.Ф.Надольного. – Київ, 2000
45. Філософія: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл / За заг. ред.: Ю. В. Осічнюка; Кол. авт.: Ю. В. Осічнюк, В. С. Зубов, І. М. Молчанов та інші. – Київ: Атіка, 2003. – 464 с.
46. Філософія: Навчальний посібник для студ. і аспірантів вищ. навч. закладів / Є. М. Причепий, А. М. Черній, В. Д. Гвоздецький, Л. А. Чекаль. – Київ: Аграрна наука, 2000. – 504 с.
47. Філософія: Навчальний посібник / За ред. М. С. Свідло. – Київ: КДТУБА, 1996. – 467 с.
48. Філософія: Підручник / За загальною редакцією М. І. Горлача, В. Г. Кременя, В. К. Рибалка. – Харків: Консум, 2001. – 672 с.
49. Філософія: Посібник / За ред. Є. М. Причепія; А. М. Черній, В. Д. Гвоздецький, Л. А. Чекаль. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
50. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – Київ: Книга, 2005. – 528 с.
51. Філософія [Текст]: навч. посіб. / [О. М. Кузь та ін.]; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. Чешка В. Ф.; Харк. нац. екон. ун-т. - Х.: ХНЕУ, 2013. - 263 с.
52. Філософія [Текст]: кредит.-модул. курс : підруч. для студентів ВНЗ / [Іванова К. А. та ін.] ; за заг. ред. К. А. Іванової ; Нац. фармацевт. ун-т. - Харків: Золоті сторінки : НФАУ, 2014. - 471 с.

53. Філософія [Текст]: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підгот. / [Тімченко О. П. та ін.; за заг. ред. Тімченка О. П.]; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Растр-7, 2015. - 359 с.
54. Філософія: нове покоління / Національний ун-т «Києво -Могилянська академія» / М.Л. Ткачук (відп. ред.) Б.Шуба (упорядник). — К.: видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. — 135 с.
55. Філософський енциклопедичний словник.- К., 2002
56. Філософія. Кредитно-модульний курс. / за ред. Мозгового Л., Бичко І., Додонова Р. — К.: Центр навч. літератури, 2019. — 412 с.
57. Філософія. Підручник / за ред. Сімоненко С., Сулим О.Шмиголь М. та інші. — К.: Центр навч. літератури, 2019. — 512 с.
58. Філософія, логіка, філософія освіти. / за ред. Мозгового Л., Додонова Р. — К.: Центр навч. літератури, 2020. — 456 с.
59. Хамітов Н. Історія філософії. Проблема людини та її меж: Навч. посіб. / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова. — К.: КНТ, Центр навч. літ-ри, 2006
60. Щербань С.П. Філософія: короткий виклад. Навчальний посібник. - Кондор, 2004
61. Ярошовець В. Історія філософії: Підручник / В. Ярошовець, І. Бичко., В. Бугров та ін.; за ред. В. Ярошовця. — К.: Центр учбової літератури, 2010. - 648 с.

Допоміжна

1. Александрова О. В. Філософія Середніх віків та доби Відродження: Підручник. — Київ: ПАРАПАН, 2002. — 172 с.
2. Арістотель Нікомахова етика - Ноїка нікомахеїа / Арістотель; Переклав з давньогрецької В. Ставнюк. — Київ: Аквилон-Пресс, 2002. — 480 с.
3. Арістотель Політика / Арістотель; Пер. з давньогрецької О. Кислюк. — 2-ге вид. — Київ: Основи, 2003. — 239 с.
4. Артеменко А.П. Практикум з філософії [Текст]: навч. посіб. / А. П. Артеменко, Я. І. Артеменко; Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Х.: НУВС, 2012. - 288 с
5. Бондаревич І.М. Філософія: діалог мислителів, епох, цивілізацій [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Бондаревич; Запоріж. нац.техн. ун-т. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2012. - 251 с.
6. Булатов М.О. Філософський словник. — К.: Стилос, 2009. — 575 с.
7. Вебер М. Вибране.— К.: Основа, 1998. — 453 с.
8. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому

контексті: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. — К. : Вища освіта, 2005.

9. Горський В. С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі (середина XII – середина XIII ст.): Монографія. – Київ: Наукова думка, 1993. – 163 с.
10. Горський В.С. Історія української філософії. Навч.посіб. - К., 2001
11. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу XVII–XVIII ст.: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – Київ: Либідь, 2000. – 368 с.
12. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі = *Praktische philosophie in der modernen welt* / Вітторіо Гьосле; Пер. з німецької А. Єрмоленка. – Київ: Лібра, 2003. – 248 с.
13. Декарт Рене. Метафізичні розмисли / Рене Декарт; Пер. з франц. З. Борисюк, О. Жупанський. – Київ: Юніверс, 2000. – 304 с.
14. Декарт Рене. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшкодувати істину в науках / Рене Декарт; із французької переклав В. Андрушко, С. Гатальська. – Київ: ТанDEM, 2001. – 104 с.
15. Дулуман Є.К. Філософія [Текст]: курс лекцій / Є. К. Дулуман, Н. В. Анацька ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". - К.: НТУУ КПІ", 2013.
16. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: Підручник. – К.: Лібра, 1999. – 488 с.
17. Забужко О. С. Філософія української ідеї та європейський контекст / О. С. Забужко. – Київ: Основи, 1993. – 127 с.
18. Захара І. С. Академічна філософія України (17- полов. 18 ст.) / І. С. Захара. – Львів: Вид-во ЛНУ ім. Ів.Франка, 2000. – 240 с.
19. Кавалеров А.І. Філософська пропедевтика [Текст]: навч.-метод. посіб. / А. І. Кавалеров, В. І. Ворніков; Держ. закл. "Південноукр. нац. пед. унт. ім. К. Д. Ушинського", каф. філос. та соціол. – О.: Астропринт, 2013. - 95 с.
20. Петрушов В.М. Філософія: нормативний курс [Текст] : навч. посіб. для студентів вищ. техн. навч. закл. / В. М. Петрушов, І. В. Толстов; Укр.держ. акад. залізн. трансп. - Харків : УкрДАЗТ, 2013. - 342 с.
21. Рижак Л. Філософія [Текст] : підручник / Людмила Рижак ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 649 с.
22. Сковорода Г. С. Світ ловив мене, та не впіймав / Григорій Савич Сковорода. – Харків: Фоліо, 2006. – 607 с.
23. Скомаровський В. О. Історія європейської філософії: Нова доба [Текст]: посібник / В. О. Скомаровський; Європ. ун-т, Уман. філ. - Умань: Сочінський [вид.], [2012]. Ч. 2. - 2012. - 346 с.

24. Словник-довідник філософських та культурологічних термінів [Текст] / [Полянська В. І. та ін.; за заг. ред. В. І. Полянської]; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського, Навч.-наук. ін-т історії та права, каф.філос. думки та культурології. - Херсон: Грінь Д. С. [вид.], 2014. – 149 с.
25. Стейнберг Д. Філософія для життя [Текст]. Пізнати себе краще: [зб. філос. есеїв] / Делія Стейнберг; з ісп. пер. В'ячеслав Сахно. - Київ : Новий Акрополь, 2014. – 167 с.
26. Філософія [Текст]: навч.посіб. / [В. Л. Петрушенко та ін.] ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 2-ге вид., допов. і переробл. - Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013 . Ч. 1 :Історія світової філософії. - 2013. - 170 с.
27. Філософія [Текст]: навч. посіб. / [В. Л. Петрушенко та ін.] ; Нац. ун-т"Львів. політехніка". - 2-ге вид., допов. і переробл. - Л. : Вид-во Львів.політехніки, Ч. 2: Історія української філософії. Фундаментальніпроблеми сучасної філософії. - 2013. - 158 с.
28. Філософія [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Петрук Н.К., Борканюк А. Б. - Хмельницький: ХНУ, 2012. - 283 с.
29. Філософія [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, О.А. Заглада; за ред. д-ра філос. наук, проф. С. П. Щерби - Житомир: Полісся, 2012. - 547 с.
30. Філософія. Хрестоматія: навч. посіб. / Л.Г.Дротянко (уклад.). — К.: Видавництво Національного авіаційного університету "НАУ-друк", 2009. — 244 с
31. Філософський енциклопедичний словник [Текст] / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; голова редкол. В. І. Шинкарук. - К.:Абрис, 2002. - 742 с.
32. Філософський словник соціальних термінів [Текст] / В. П. Андрущенко [та ін.]; заг. ред. В. П. Андрущенко. - 3. вид., доп. - К.; Х.: Видавництво "Р.И.Ф.", 2005. - 672 с
33. Філософія Григорія Сковороди. – Київ: Наукова думка, 1972. – 311 с .
34. Хамітов Н.В. Філософський словник. Людина і світ [Текст] / Н. В.Хамітов, С. А. Крилова. - К.: КНТ: Центр навчальної літератури, 2007.- 264 с.
35. Щерба С. Філософія. Підручник / С. Щерба. – К.: Кондор, 2007.
36. Ярошовець В. Історія філософії: Словник / За заг. ред. В. Ярошовця. – К.: Знання України, 2005. – 1200 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

[https:// www.nbu.gov.ua](https://www.nbu.gov.ua)

2. Електронна бібліотека матеріалів з філософії Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди [https://filosof.com.ua/elektronna biblioteka](https://filosof.com.ua/elektronna_biblioteka)
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy: <https://plato.stanford.edu>
4. An introduction to the Philosophy of Science, aimed at beginners - Paul Newall.
5. Essays on concepts in the Philosophy of Science at The Galilean Library.
6. <https://www.filosof.com.ua>
7. <https://scholar.google.com.ua>

Лекційний та методичний матеріал представлено у наступних виданнях:

1. Безродний А.Г. (у співавторстві): Практичні заняття з курсу філософії. – Харків: ХНУ, 2000. – с. 52
2. Безродний А.Г. Філософії. Навчально-методичний комплекс. – Харків: ХНУ, 2012. – с. 36
3. Демонстраційний матеріал з курсу «Філософія» для викладання на дистанційних платформах (2020)